

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; Buday Ézsaiás és Munkácsy János; nemzeti játékszín; *Bácsmege*: aratórész meghatározása, zsidó eczet ügye, fenyítő és polgári törvényszéki adatok; 'sa'; *Borsodmege*: állandó küldöttségek munkálkodásai, vegyesházassági törvénykezés, Miskolc kir. várossá emelése iránt, utkésztés, paripahos urasok botrányos utzalovaglászai, tolvajságok; 'sa'; *Esztorgammege*: rovások a 'Hírnök' és 'Pesti Hírlap' néh. hireire; 'sa'; *Marmarosmege*: a tisztújítás aug. 5ikére tüzetett ki, Szlatinán marhadög pusztít, husárszabás, gazdasági hírek; 'sa'; a hegyaljai ágost. vall. esperesség közgyűlési határozatai; törekvés a közlekedés gyorsítására hazinkban; igazítás a szegvárdi tudósításvégire; pécsi tánczjárvány és hatóságai; ipar- és lövészgyűlés; Agnelly szolnoki gyógyszerész csontgyűteménye, gyászhir Acsádról; löcsei lyánynevelő iskolai vizsgálata; 'sa'; Spanyolország (Arguelles választott a királyné gyámjait; 'sa'; Anglia (a parisi kormány a jul. szövetséghez állott; választási eredmények; tory tervek és kilátások; whig biztatás; 's a l.) Franciaország (zavargás Toulouseban; az új júliusi szerződés; Lyonban keresztényiség-pártoló társulat alakult; 'sa'; Németország (ellenzés; kerékbtörés; 'sa';) Schweiz. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. Fels. báró Perényi László és Szegedy Lajos magyar kir. udv. kancellariai tiszteletb. titkokokat ugyanottani valóságos titkokká, a besztercebányai kerületben megürült főtartománybiztosi hivatalra továbbá Emőd y János nyitra megyei volt-alspánt méltóztatott legkegy. kinevezni, Hadáry Antal m. kir. udv. kancell. titkokot pedig nyugalmazni.

Budai Ézsaiás a tiszántúli ref. egyh. superintendense 's a m. akad. tisz. tagja Debreczenben f. július 14kén földi pályája 75 évében föltre szenderült. Munkái megörzendik jeles nevét a feledék homályától. 3/4 százados életét minden rendu fokép nemzeti nyelvünkön írt munkái által eszközöndő oktatásnak szentelte. Péczelyak megható jellemű és szabatos classicitásu diák felirattal örökítette sírkövét. — Munkácsy János a néhai, Rajzolatok 'és, 'Surgöny' című szépirodalmi és politikai lapok szerkesztője, úgyzinte az ismeretes 'Garabonczás diák' 's egyéb humoristikai elbeszélések és felolvasások szerzője, gyógyítkezés végett az Arad-megyénel orvosi hivatalt viselő öcséséhez Aradra költözvén jul. 22kén délutáni 1 órakor sárgaságban meghalt. 's köv. napon kevés, többnyire a testvér ismerősei kíséretében el is temettetett. Béke hamvainak!

Jövő Szombaton (jul. 31kén) Egressy Gábor ur javára bérszűnettel adni fog először 'Lázár a pásztor.' Drama 4 felvonásban előjátékkal írta Bouchardy, francziából Sarlay Ferencz a magyar t. t. költségén. Először adatott Parisban, nov. 7kén 1840. Pest jul. 26kán. Asztalos Károly országos igazgató - választmányi titkok.

Baja jul. 16kán. Mult hó 28kán egy napig tartott közgyűlésünkben az aratórész öszire 13. tavaszira 12. nyomtató-rész öszire 12. tavaszira 11. kenyér- és husrész fejében pedig a nyomtató-részből minden száz után négy pozsonyi mérő rendeltetett. E' végzemény kétes hatásáról — egy két szót emelni — annak tapasztalati oldala kényszerít, mert a' mellett, hogy e' közvégzemény sem a' földtulajdonos által nem tartathatik meg, nem találkozáva ennyire vállalkozó, sem az arató 's nyomtatókra nézve kötelezést nem szab, nem akarván ezek annyira alkudozni, így a' megyei határozat — nem levén ennek megmen tartása esetében bármily pénzbeli bírságolás vagy fenyítés a' tilalmi állhatagokra kimondva — csak papírosan kötelez; többször a' földbirtokos a' kényszerült de a' gabna silányabb termése miatt rútot megcsalatott munkás elszökésével, — ha azokat 3dik 4dik végében falurol falura kerestetve — büntetés alá vonatni makaesul torzsonkodik is, akadékoskodásért érzékeny kárral bünhődik, tehát mind kettőre fájdalmas ártalom hárul, még is pártolókra talál ez ókori kárthozó indítvány, áldoztassék bár föl a' közvégzés tekinteti súlya néhány ó gondolkodásu földesurnak képzelt hasznáért. Másik tárgy, mely nagyobb figyelmet gerjeszte, a' Baján 's más helyeken többnyire zsidók által készített szokott mesterséges eczetről beadott jelentés vala; vegytanilag megvizsgáltatván ugyan is gyanus eczet, kitűnt, miként, a' mint tapasztalásból is tudva volt, egyenesen egészséget veszélyeztető vegyszerek vannak keverve ezen mesterséges eczet közé, mint ilyennek árulataása tehát rögtön eltiltatott; mivel azonban uraknál is készítették ilyenmő eczet, a' P. I. t. 9. sérelmének kikerülhetése tekintetéből — a' vegytani működés tapasztalati eredménye a' m. k. egyetem orvosi kara felsőbb vizsgálata alá küldetni határozatott, 's ennek eszközzésére a' felsőjárású főszolgabíró eskütt társával 's főorvosunkkal Pestre utaztak. Ki fizetend az úti költségeket? erről kedvező alkalmal tudósítást teendek, mert a' közadói társelőlegez a' szükséges uti pénzt, merem azonban előre is jósolni, e' költségeket okozók térítendik azt vissza, ezt hozván magával a' törvény és igazság! Bizom ezenkívül az egyetemi vizsgálok lelkiismereti rendíthetlenségökben, hogy az aranyokkal Pestre futott — fendiésekő zsidó eczetfőzők az igazság szent vakágában találandják, őket 's inkább a' szegény adózó nép áldását választják jutalomul ezerek egészsége megőrzéséért. Ennek eredményéről sem hallgatandok. — További közleményemet a' fenyítő és polgári törvényszékről, melynek elsőbbsége május 24kén, utóbika jun. 21kén július 3ig e' közben fenyítőszék is tartatván, hosszabbban ohajtom előterjeszteni, 's észrevételimmal kísérni. — Érkezett t. i. Bácsmegehez legfelsőbb helyről egy k. rendelet, mely szerint megyénk szolgabírától kisebb bűnök elítélhetése 's megfenyítése is elvonatván, egyszersmind utasításul adatik, hogy a' rabok tömlöczöztetése 's a' büntetési bánásmód a' törvény szigorúsága szerint figyelmesen 's rendszeren, ám de! az emberiség méltánylatával javítólag inkább mint kínzólag intézessék. E' felsőbbi intézvény hozott ugyan közénk üdvös jót, mert, bár nem hitelgőleg, nyilváníthatom a' bácsi tisztviselőség méltó dicsőretére, hogy három évül az utóbbi tisztválasztás óta, két törvényelleni tévedésen kívül, alig tudnék csak egyről is büntetési kibárgást vagy önkénykedési hánykolódást említeni, előzőleg még is a' talán támadható kényuracsok tüzes kedvét a' fenyítések tarka módjában korlátozva — örökre elmetszé; van még is árnyékoldal a' gyakorlati végrehajtáskor, mert így egy pár esibe- vagy lúd- talán gyümölcstolvaj is megyei börtömbé kerülvén, sokszor két hónapig az adózó nép pénzén tápláltatva — ben henyl, 's hány-szor kitanult gonosztévővel együtt levén elzárva, leczkéket hall a' mesterfogásokrol, 's mit eddig nem tudott a' tolvajlasi fertályokrol, javulás helyett go-

noszabb tudással tér vissza mint elromlott, embertársai közé, azokat most már fortélyosabban sarcolandó. Ez állítasomat igazolja a' rabok sorozati jegyzéke, mely szerint a' fenyítő-törvényszék előtt gyilkos 4. haramia és szökött rab 2. rabló 33. tolvaj 59. orgazda 2. gyujtogató 9. halálos lövésért gyanús 1. lázító 4. káromló 2. vérengző 6. zsaroló 1. hamistanu 1. útlevél-hamisító 2. csal-fáskodó 1. kóbor szökevény 11. közhatalom-ellenszegülő 7. sorshuzás elől megszökött 1. ujonczállításkor újat esonkító 1. lógázolással vigyázatlansággért 4. öszsesen 151. rab állott, kik közül a' tolvajokból egy harmad sem került vala megyei tömlöczbe, ha az általok elkövetett kisebb esinytettek miatt a' hely színén megfenyíthetendők valának. Elítelve lett ezek közül 120. és pedig halálra három embergyilkos, egy 4dik mint feleségét száz ütessel kínzó 's ekkor gyermek-elszülést okozó gyilkos hasonló halálra vala ítéltetendő, de orvosi vizsgálati tanúsításnál fogva tébolyodottsága kifejlödvén — mint ilyen örökös örízet alá jutott. Bot és korbács számtalan osztatott ki a' mellett is, hogy a' törvényszéki bírák közül 'emberiség' nevében többen emelkedének vitára, 's az embertelenítő jajgatás 's nyomorító testrongálás irtóztatával sehogy sem tudák a' törvény javító célját sulygyenbe állítani, 's lelkeket a' törvénnyel kibékíteni. Győzött azonban rajtok a' törvény hatalma, de sebet hagyott lelkekön az emberiség ilyen lealacsonyíttatása, mely csupán akkor gyógyul meg egészen, ha a' büntető 's javító rendszer kidolgozására küldött 's neveiben is nagy bizalmat támasztó országos választmány célszerűbb módokat találand a' bár kényszerített javulásra, mint a' bot kegyetlen zsarnokereje szokásítására. Évnegyedi közgyűlésünk aug. 23kára tüzetett ki. Sebők.

Miskolcz július 19kén. Megyei életünkről most csak annyit, hogy a' közszellem (Gemeingeist) emelkedését a' nálunk igen számos küldöttségnek élénkebb munkálkodási tanúsítják; utasításkészítő állandó küldöttségünk a' fenyítő rendszeren st. dolgozik; edelényi lelkész az 1723: 12, 's a' mindszent az 1648: 14ik t. cz. értelmében a' házasságoktól megtagadott áldás miatt törvényszék' elibe idéztettek. — Most városunkról: ez egy új kétes kornak néz elibe, f. hó 1jen üdvözölte a' városfőnyes küldöttsége Szilassy János k. biztos urat, 's örömköz kétes aggodással is vegyűle: mint fog a' királyi városság gordiusi csomója feloldatni? szerencsések lesznek e' az ujezzimmel, de új terhekkel is gazdagodva? Egy részről a' közterhek' nemes és nemtelen közt egyenlő felosztatásából a' birtoktalanabb rész könnyebbsége, más részről a' teherhez nem szokott 's majd egyszerre megrovandó nagyszamu középirtokú nemesség nem lesz-e a' terhek el nem viselhetése 's megelhetés miatt kiköltözni és szabadabb jószágokat vásárolni kénytelen? 's e' nagyon hihető esetben nem fog e' az eladó jószágok' szaporodtával azok beese, meg az eddigi alacsonyál is alábszállani, épen ellenkezőleg mint a' kir. városság megnyerésétől reményeltük? a' középirtokú nemesség' eltűnével 's idegenek' szaporúttával nem fogja e' városunk eddig híven megörzött magyar jellemét elveszteni? Zártkörű, örökös 's jól fizetett igazgató tanács mellett rendszeres de drágább igazságszolgáltatás lesz e' jobb, vagy az eddigi? szabad választás e' vagy burocracia? e' kérdések ötlöttek fel gondolatomban, melyek megfajtsát a' jövődöre, 's avatottabb tollra bízom, megeléglőve: ha e' parányisággal polgártársaim elmétkedésre ébreszthetem; annyival inkább, mivel városunk' viszonyai 's állásáról kimerítőt nem is írhatnék, mert ezeket avatottabbak szemel előt is jótékony sötétség fedé. — A' közsvényeseknek annyira hasznos 's mulatságokban ollyszük városunknak mulatóhelyül szolgáló Tapolca a' fűrdőbe a' megye útát készített; ohajtható lett volna, ha ez egészségi tekintet miatt határozott útvonal' készítése' föltételeül az illető uraságnak meghagyatott volna, hogy a' szegénység' számára tágas, ingyen furdót készíttessen, a' megelöket esinos, egészséges állapotba helyezze, szállásokrul, kejelem, mulató-sétahelyekről gondoskodjék, mik most mind hiányzanak. Az út tehát készűl, ha ugyan körülárkolt és sargöröngyökre egy ölnyi szélességre ontott kavicsvonalt útnak mondhatni, — mellyen szünteleni felülés' veszélye közt haladhatni csak, 's bizton reménylhetjük, hogy ezentul nemcsak közsvényes, hanem bennult tagokat is kelend majd a' Tapolczanak gyógyitnia. Sajnálhatni a' legszorgosb munka idején az ide boldogtalanul pazarlott közérőt. — Casinók lelkes elnöke alatt esinosulásban, 's muveltségi tekintetben már is szép haladást tön, 's bennem csak az szűl némi aggodalmat, hogy regenerációja a' megye' tisztújításával esik öszsre; most a' polgáregyesület szolítja fel az, egyesülésre, — mi bár igen ohajtható; de alkalmasint csak pium desiderium marad. — Most legyen szabad egy botrányrul szólnom, mely rett arra, hogy nemesak nyilvánosság' organumi kürtöljék, hanem törvényhatósági figyelmet is igényelhet: — van ugyanis nálunk néhány — a' társaság' célját, a' közbátorságot, melynek külvédelmére állítottak fel, — fel-felgöngyölteni lóhős, kik a' békes polgároknak izettlenségökre gyalogok' számára készűl járdáinkon lovas lényekre okosabb lovaikon emberekre nem ügyelve nyargalódnak, 's az utczájárást bátortalaná teszik; (Pesten a' hérkoesikok 's tarczacsok teszik ezt) mondám okosabb lovaikon; mert ezek' okosságának nem pedig rakoncátlan uraiknak köszönhetjük, hogy még eddig semmi tetemes szerencsétlenség nem történt, 's hogy a' két osztály közt annyira szükséges egyetértés helyett komoly öszszekoczezanások nem estek, onnan magyarázható, mert — mint hallottuk, békes uttal megbarátkozott polgáraink e' naponkint növekedő botrányt törvényhatósági uton akarják megszüntetni, 's reménylhetni, hogy az ezt be sem várva, korlátaik közzé fogja viszszaezenteni a' tisztas állásuknak szégyenére való müvelletlen lóhőseket; — mert ha ez nem történik, az ingerültség tetleges viszszaorlásokra fajulhat. Számos háztörés 's tetemes tolvajságok történnék vidékünkön, mit leginkább annak tulajdoníthatunk, hogy hiányos fenyítőrendszerünknel fogva az ítéletet elszennvedett rabok semmi politiai felügyelés alatt ninesenek, mint ez minden európai müvelt országban történik, hanem szabadon bocsátatnak a' tömlöcz társaságban e' legezészerűbb bűniskolában szer-

zett tapasztalataikkal egyetemben: bár ez ágra is kiterjesztené a fenyítő törvény-könyv kidolgozására kiküldött országos választmány gondos figyelmét! — Meglegünk alig szenvedhető 25—29 foknyi árnyékban; — a gabonáér az igen silány termés dacára is csökkent; szőlőtermés, hol a jég megkímélte is, kevés, — takarmány igen szűk. 's a t. S. —

(Esztergomi rovasok) Levelezni újságírókkal ugyan szép hazafiai szolgálattal, hanem uraim! híven 's jólelkűleg irogassunk, különben szavunk kártékonyabb az éretlen gyümölcsnél. Lássuk például a Hirnök 58dik számát, ebben egy esztergami toll olly visszafogottan irt, hogy szégyen! mert nem úgy van ám, hogy a jul. 6ki közgyűlésben a limitáció eltörlését jövő országgyűlésen követünk által sürgettetni határoztuk; mivel ámbár sok fölöslegnek láttá, még is régi szokás szerint megállapítottuk az időre az arató-részt, jövőre pedig semmit sem határoztunk. Somogyi Alajos nem írásban, hanem élőszóval adta-be panaszát, melly nem nyújtott egyenesen alkalmat arra, hogy jó esküttink megintessenek, hanem hogy a kevés szamu és így igen elfoglalt esküttink szaporítása tiszteletbeli eszközöltesék ki, nem is állítása szerint a helybeli, hanem inkább a városunkba hozatni szokott idegen borok rosszabbak többnyire; 's mit ir! Fáy András lelkes javaslatának mondja ezt: „hogy minden néven nevezendő kiváltságnak törvény általi megszüntetése, 's az adózónép köztanácskozásbani képviseltetése iránt országgyűlési intézkedés végett jövő közgyűlésen indítvány tétessék.“ mikor 's hol tett illy indítványt Fáy? Ugye bár hallott valamit harangozni a levelező ur? értse meg tehát: az előbbi indítványt B. tette teremünkben Fáy azon javaslatának nyomán, hogy tárgyalás alá terjesztendő minden új indítvány egy gyűléssel mindig előbb jelentessék be a közönségnek, valamint ez az angol parlamentben szokás. Levelező ur! máskor tollát jobban rágja meg azon társával együtt, ki multkor szinte a Hirnökben Packh János gyilkosát hamisan már akasztófán mutatta be a közönségnek. Álhíreket nem köszönünk meg, sőt ha megtudjuk, kitől keltek, mindig jó paprikásan utasítjuk azokat vissza. 'S azon közlemények kiegészítésére, mellyek a pesti Hirlap f. h. 3kán napfényre jött 53dik számában Esztergom sz. k. város tanácsi tereméből Menyháth István halála után történt más főjegyzőnek kinevezetése tárgyában fölhozattak, nem ártott volna még említeni: hogy a kir. biztosi rendelet ellenében a szóban levő végzést a nemes város kapitánya indítványozá; továbbá, hogy nem egyedül a főjegyzőnek kinevezetése mondatott-ki, hanem effőlött ennek részire szállás-díj megrendelése mellett, még azon kedvezés is biztosított, hogy megtartván tanácsosi címét, tetszése szerint jövőre bármikor ismét foglalhassa el mostani székét. Toldalékul pedig azt jegyzem rovásomhoz újságképen: hogy ns gyénknek aug. 16kán jelentéses közgyűlése leend, 's ns városunk választó polgársága f. h. 16ki üléséből a tisztujtást sürgette, mivel az utolsóának második éve vége felé jár. —

Mármaros-Szigethről jul. 19kén írják: hogy Mármaros gyének julius 16ik napján tartatott kisebb gyűlésében Vay Ábrahám gr. főispán levele olvastatott fel, melly is mivel a tisztujtószerk f. évi aug. 5re tüzetett, nagy örömmel vétetett, ellenben a szigethi járás fősz. birájának azon tudósítását, hogy szomszéd Szlatina helységben a marhadög ütött ki, szomorúan értették; a marhadög-szabás miatt tétetett próbabul kivilágulván: hogy a hus árának leszállítása kívántató, az ezen megyében rég óta divatozó szokáshoz képest, melly szerint próbátét után a kisgyűlés is emelheti vagy csökkentheti a hus árát, most 10 v. krul 9re szállított. Itten rettentő hőség uralkodik, az őszi aratás, melly magvát is alig téríti meg, már vége felé vagy, a tavaszi vetés sorsa is, mellyet a nagy szárazság megrongált, kevéssel leend jobb, a szénatermés a tavalyinak csak harmada; a kukorica biztattamig eddig a földmivest, meg a burgonya, de ezeket szinte aszalni kezdvén a hőség, csökken e részben is a remény; gyümölcs és makk elszáradván hullani kezd, mindenképen szomorú kinézés a jövődöbe. —

X (Ismét új jele hazánkban a közlekedés gyorsítására törekvésnek.) Kaufmann Mihály polgártársunk meggyőződve arról, miképen Pestés Szombathely közt gyorsabb közlekedhetést eszközölni, ha nem az egész országra, de legalább a Pestről Szombathelyre és viszont Szombathelyről Pestre utazókra nézve nem épen hálátlan vállalat fogna lenni, eltökélte magában: havonkint kétszer, u. m. minden hónap első és 3ik hetében kedden saját épen e célra készített alkalmas kocsiján Szombathelyről Pestre indulni, esütörtökön este Pestre érkezőn, péntek és szombaton Pesten várakozni, 's vasárnap ismét Szombathelyre vissza. Figyelmeztetjük tehát a t. cz. utazókat Kaufmann Mihály e hasznos vállalatára, 's utazókocsija állomáspontjaira, miszerint t. i. Pápán a griff- Palotán a korona- Székes - Fejérvárott a csuka - Budán pedig a hidvendégfogadóknál terheket 's utasokat veend-fel Pesttől-Szombathelyig 5 pftnyi díjt fizetendőket. — Czegléd, N. Abony, Szolnok, mintszinte N Körös 's Kecskemét felé is, Üllő 's Pilisnek irányozva, kívánatos lenne hetenkint legalább két izbeli közlekedés Budapesttel, melly a postának e tájakra tekervényes menete 's a vonatok nehézsége miatt egyes jobb módu személyekre 's kereskedőkre nézve olcsósága által a járást kelést kényelemmel párosítva könnyitné 's még is eléggé jutalmazó vállalkozás lehetne. Fejérvár, Esztergom, Gyöngyös felé úgy is létezik már illy gyors és olcsó közlekedésmód — 's így méltán ohajtható a fenirt városokkal eszközözendő közlekedési vállalkozás minden szempontbul 's csudálkozhatni, hogy mindeddig, Czegléd, N. Körös vagy Kecskemét módosb lakosi vagy vendégfogadó-hasznobérlői közül nem ötlött valamely szemesbnek illy vállalkozás eszébe, melly kocsizás és konyha után is gyümölcsözne az erszénynek.

(Gazolás és czáf a Jelenkor 56. számában megjelent szegzárdi tudósítás részére.) Az érintett tudósítás végén ezeket olvashatni: „A szegzárdi alap. uradalomhoz tartozó Mőzs helységben tűz támadván csak hamar 40 és néhányházat és sok takarmányt pusztított el a dühös elem, mi a közellévő Tolna m. városi fakeskedésben az épületfa árát felrugtatta. Szokás szerint a kereskedőknek elvők nem indul felebaráti szeretetből, hanem nyerekedési vágyból, majd minden emberi szeretet mellőztével.“ Alulírott megnyugtató önérettel mondhatván, hogy a tol-

nai épületfa-kereskedés mind minőségére áruinak mind illendő árára nézve a vidék méltánylását jó mértékben bírja, annál fájdalmasabban vevém ezen, kereskedés hitelét és szilárdságát kisebbítő, megjegyzést, mennél jobban érzem, hogy kereskedésnek a hitelen — hitel-fentartásnak pedig a szilárdságon kívül egyéb tartatója nincsen. Azért az érintett károsult Mőzs helység illető lakosítól bizonyítványt kértem, mellyben ők, névszerint Katzenberger János, Hegedűs András, Horn András, ifj. Pruszina István, Szegedi János, Kvandok Adám, Hesz Márton, Klem György, Néha Sebestyén, öreg Vég János 's ennek fia József azt állítják, hogy a mőzsi szerencsétlenség után a tolnai épületfakeskedésből anyagokat (materialekat) nemcsak azon áron, mellyen azok égés előtt árultak, hanem némelly részben még jutalmasabban is vásároltak; sőt némellyek még hitelben is kaptak. Ezen bizonyítványt eredetiben és hiteles másolatban mind ezen lapok szerkesztőségénél, mind alulírtnál bárki is megolvashatja. Mellyből nyilván kitetszik, hogy a tolnai épületfakeskedés árucikkeit a mőzsi szerencsétlenség után koránsem rugtatta fel. Szomorú is lenne, ha valamely kereskedés ezikkeinek árállapotját minden kis körülmény, nem szólok a pesti árvíz, vagy bajai tűzveszélyről, változtatgatná. Ezzel tartoztam kereskedésünk hitelének és szilárdságának. Tolnán 1841. július 22kén. Horváth Ferencz m. k. a tolnai talpkereskedés megbizottja.

Pécs jul. 18án: A hőmérő mainapon déli 12 — és 1 óra közt, az árnyékban 32³/₄ szabad napon pedig 40 fokon állott; mi hegyes tájunkon szokatlan hőség; mert a nálunk 1808 óta feljegyzett időjárás szerint árnyékban 29 fokot meghaladó hőség nem tapasztaltatott. Mind e mellett hinné e valaki: hogy találkozik ember, ki nem elégelvén a nap illy forró sugarai által kikényszerített izzadást, még azt mesterséggel és pedig tánczcal is egész kiöntött ürge formájaja öregbiteni nem resteli! Városunkon valóságos tánczkórság garázdálkodik, mert a mellett, hogy minden vasárnap és ünnepen az alnépek 's jelesen a cselédségnek hegyen völgyön lakodalma van, még a tisztbesk is minden kedden a polgári, minden szerdán a nemzeti, és minden esütörtökön a Tarr kertjében élvezik az élet orsó lepergése kellemét! Gondolnám, mindennek meg van a maga ideje, 's ennyit a dologról; mi annak utófdalmit illeti: ritka ház nálunk, melly nem görnyedez annak sulya alatt már is, mert hisz az illyes napok nálunk formális bálnapok, hol csakugyan más alakban mint piperézettben megjelenni nem akarnak; hogy ez pénzbe kerül 's egy kevéssé fáj is, számos sőt számtalan a bizonyosság; mit mondjunk a cselédségről? ezeknek már egyik szegődtetési feltételük az, hogy minden tánczban részt vehessenek, vesznek pedig ám Isten igazában 's ruhájokat rongálván, éjszakákat is töltenek házon kívül. Kérded: mi ebből a tanúság? felelet az: hogy az illyes napok után közönségesen a cseléd munkára alkalmatlan; hogy továbbá a szükségessé vált nagyobb költségeket nagyobb bérrel kénytelenek a gazdák kielégíteni; ismét mondom: mindennek meg van a maga ideje, mert nincs itt arról szó, hogy az egész héten által dolgozó cselédnek egy két óra ne engedtesék mulatságul, engedtesék igen is, de ne úgy ám, mint Pécsen! 'S mégis a városi előljáróság, ha nem más, legalább az erkölcsiség elpuhulhatása (senatus haec videt) tekintetéből, miért nem tartatend? azt ő legjobban tudja. Általában városunk rendőrségéről azt is lehetne említeni: hogy a szombat napi roppant héti vásárok alkalmikor, kevés, vagy épen semmi felvigyázat (történt ugyanis nem rég, hogy kocsi elragadtatás által emberek gázoltattak el, a piaczon) és még kérdezni sem tetszett: ki lova, vagy ki gondatlansága által történhetett az? Említeni lehetne azt is: hogy a fő és legnépeseb utczában közönségesen szombati napokon, az ottlevő sóházhoz tóduló sókocsik úgy betöltik az utczát hosszában és széltiben, hogy a gyalog ember élete veszélyben forog. Többnyire mi lehet annak oka: hogy mintán ezen sóháznak tágasb helyre leendő áttátelest mind az azzal átellenben álló hadi pénztár és katonai nevelő-intézet, mind az azon utczában levő lyceum, mind a ns vmegye, mind pedig a város, melly egyszersmind arra alkalmas telket is ajánlt, szorgalmazták, és még sem történhetett meg? azt senki nem találhatja el; táncsak egy (mitől az örök gondviselés még is meg fog menteni) véletlen tűzveszély lenne hathatós demonstratio arra: milly czéltalan ezen épületnek város-középeni helyzete. Van Pécsnek egy igen kellemes sétater is, de, hogysem estvéneként a seregesen, és szeszcs főekkel, rémitő láрма közt, azon keresztültóduló kapás vitézek az ember fejét csak véletlen is megtapintásák, tanácsosb más felé sétálni. Illyes oldalakról kis lethargiában sinylődni látszó városi rendőrségünket talán a várva várt (már legfelsőbb helyen kegyesen kinevezett) kir. biztos élesztendi föl. — Mohácsos jul. 20án Rosenfeld József sebész és hívese sz. keresztviz által a rom. kath. sz. egyház keblébe lépven, a keresztatyai és keresztelő tisztet megys püspök m. n. kéri Scitovszky János ur maga személyében volt véghez vinni szives. Mohácsról D. Földvár, Simontornyára és tovább iskolai látogatásokra menendő. — t. J.

(Nyiregyháza nyárhó 17kén 1841dik évben. A hegyaljai ag. vall. esperesség f. hó 13kán Nyiregyháza tartott közgyűlése érdekesb határozati) 1ször Felolvastattak superintendens Joseffi Pál két rendbeli latin nyelvű meghívó-levelei, mellyek közzül az első, coordinatiónk világos rendelete ellenére, a világi főfelügyelő aláírása 's helybenhagyása nélkül iratott, 's küldetett szét a kerületben. E levélben jelenteték a főpásztor által, hogy érdekes megvitatandó tárgyak nem levén, ez időn kerületi ülés nem fog tartatni, hanem e helyett egyetemes consistorium tartására a kerületi pénztár tisztába hozatása, az oktatási rendszer' rendesb kidolgozása 's a benyújtandó folyamodások' elintézésére *) Felkára hja meg, a többiek kirekesztésével — az esperességi világi 's egyházi felügyelőket, a nagyobb iskolák tanítóival együtt. Ezen említtem levél közlegületlenséggel fogadtatott 's a roszalást sem kerülte volna el, ha ez egy másik későbbben kelt levélben vissza nem húztat 's Rozsnyóra kerületi ülési határnap nyárutó közepére nem tüzetik; mindazáltal jövődöbeli illy visszaélések elmellőzése tekintetéből határozatott, 's a kerületi ülésre küldendő követeknek meghagyatott: hogy azon elvet, melly szerint

*) Hát ezek nem érdekes tárgyak? Érdetelen hasonlól superintendens ur előtt az iskolai 's vallási unió, a vegyes hazasságok? a dobsinai egyezés megszüntetése 's más egyebek? A Közlö.

kizáró hatalmat tulajdonit magának a' főpásztor, a' kerületi ülések' meg, vagy meg nem tartására, el nem ismérve, jegyzőkönyvbe iktatandó ovásukkal tagadják. 2) Zay Károly grófnak nemzeti nyelvünk mellett buzgózkodásaért köszönőirat küldetett's a' nyiregyházi egyház által kiküldött tiszteletteljes választmány kéretett meg e' levél általvitelére. 3) Meghagyatott, hogy az esperes, kihez czimeztetik minden hivatalos levél, a' nem magyarul írott hivatalos leveleket töretlenül küldje írójához vissza. 4) Szóba hozatván a' superintendensi hivatal holtig-tartósága, 's ennek rossz következménye, meghagyatott a' kerületi követeknek azon igyekezni, hogy ezental a' superintendensi hivatal ideig-tartó legyen. Ezenkívül még köv. indítványok tétele hagyatott meg kerületgyűlésre küldött követeknek: t. i. 5) Mind a' vallási, mind pedig az iskolák unioja, különösen a' pesti középponti tanodáé 's a' Nyiregyházán felállítandó népnevelőket képező-intézet' mentülelőbbi létrehozása. 6) A' küldöttek igyekezzenek meghatározatni, hogy minél több tudomány taníttassék nevelőintézetünkben magyarul — különösen fordítsák figyelmüket a' panszláv irányu löseilyceumra, a' magyarodni nem akaró iskolákat fosztassák meg a' kerület által nyert beneficiumaitól's a' magyarul tökéletesen nem beszélő tanulókat semmiféle stipendiumban részesülni ne engedjék. 7) A' vegyes házasságok dolgában országgyűlés tartása sürgetését igyekezzenek eszközteni. 8) Tapasztaltatván gyakori visszaélések az iskolai tanács által hozott ítéletekben, ezek föl-jebbvitelle indítványoztatni határozatott. Végül biztos kútfők után állithatom, hogy löseily professor Hlavacsok urnak a' Társalkodó 54dik számában tett nyilatkozata annyiban módosítandó: hogy a' Zay gróf ellen irt gúnyiratban, annak árulása 's terjesztése által közvetve vön részt. —k. —r.

(Szolnokbul Agnelly gyógyszerész esontgyűjteménye ügyében.) Napirendü tárgy korunkban az érdem méltatlan megtámadása, mint egyedek dicsérendő hajlama felett ócsárlólag szólni vagy gúnykacajt ütni 's azt, mint szatócásárut az avatlan közönség bírói széke előtt az átkodó részére elítéltetni. Ily esiny történt legközelebből Agnelly Ferencz szolnoki gyógyszerész ural, ki mint szaktudós hivatását kellőleg fogván fel, az ösvilág állatesont erekléyi gyűjtését régóta szenvedélyesen gyakorolja. E' jeles törekvés észrevétlenül sokáig nem maradhatott. Dr. Romy ur a' Pester Tageblatt 134dik számában érdemméltánylólag tudatni a' közönséggel azt korszerűnek vélte, melly alkalommal figyelmeztetted egyszersmind az illy buvárlatkedvelőket, hogy Szolnokon netaláni átutazandásukban, az érdeklött jeles példány esontgyűjteményt, miből a' gyűjtő ural ingyen a' legszebb példányok kaphatandók, ne mulasszák el szemügyre venni. Kedve duzzant azonban bizonyos álarozos Mezey urnak, a' Pester Tageblatt 152dik számában az érintett esontgyűjteményt megtámadni, létezését elfogultan tagadni, mi több pórias elménezkedésivel Agnelly ur érdemét kétségessíteni 's közlött czikkeért dr. Romy ural együtt sötét tudatlanságában gúnyolólág sujtani. Méltányos barátja levén ez ügynek, szoros kötelességet vélek teljesíteni, ha kimondom, hogy az érintett ellennyilatkozat nem egyéb rableket bélyegző epés rágalomnál, hülye szájkodásnál's fondor irigységűnél. Önmegegyőződést gyakorolhatván Agnelly ur esontgyűjteménye jelenleg is olly karban áll, hogy az a' legszigorubb ócsárlót is meglepve elégti ki, naponkinti gyarapulása pedig a' legszebb reményre jogosít. Sőt tovább taglalván a' dolgot, ohajtatandó: vajha honunk gyógyszerészei általán szaktudományuk kiképezésire annyi erőt és szorgalmat fordítanak, mint ő, kinek állati 's ásványi gyűjteménye 's különösen könyvtára a' legmerészebb követelést is bámulatra képes ragadni. Mi Agnelly ur nemes törekvésének erőt 's egészséget ohajtván, kerjük, lankadást nem ismérő pályáján honunk e' sivatag parlagát termékenyíteni továbbra is ne szünjék meg. Az illy rágalomkóhóló törpe, kit ezennel a' közönség méltányos megvetésének adunk át — bokros érdemein csorbát ejteni nem képes, sőt minden gunyszó egyegy virágosa koszorujában. A' természetbúvár minden lépten nyomon akadállyal küzd, de pályáján bárgyu légydongás megháborítani nem képes. Tiszaparti.

I. ő c s e 1841ki nyárhó 5. Mult hó 26kán számos hallgató jelenlétben tartatott helybeli ág. hitvallásu nagyobb lyánynövendékink iskolai vizsgálata, melly alkalommal minden szülén látható vala az öröm, mit gyermekének a' tanulmány külön szakáiban 's édes honi nyelvünkben tett előhaladása okozott. Mivel pedig a' magyar nyelvben legkitünőbb német lyány számára rendelt Rudics-féle alapítvány 2 aranybul álló kamatját behajtani mind ezideig lehetlen vala; Engel Sándor megyei főjegyző és Andaházy Imre városi főbíró két két aranyat adtak az említett czélra. Nemkülönbén Probstner Andor egyházi felügyelő egy ezüst eszköztartót 's arany gyűrűt, Görgey Pál bíró szinte egy arany gyűrűt fordított szorgalomserkentésül; mik a' legiparkodóbbak közt sors-huzás után kiosztának. Különös dicséretet érdemel végre a' helybeli ágost. lyceumban tanuló ifjak honi és német nyelven lelkesen szavalt beszéde, mint szinte az éneklőkar elnöke által a' tanítványokkal tartatott zene- és énekvizsgálat. S.-r.

(G y á s z h i r A e s á d r ó l S z a b o l e s m e g y é b ő l.) Keseredett szívvel fognak hosszszas időig emlékezni Acsád helység lakosai, 's nevezetesen a' helvét vallásuak azon borzasztó eseményre, melly szerint f. nyárhó 1ső napja éjszakáján 11 és 1/2 órakor, gyújtás következtében papjak udvarán e' héten már másod ízben tűz támadván, az ellenséges elem paplakjokat, az istállóval 's kisebb és nagyobb ólakkal együtt 1 1/2 óra alatt elhamvasztá. Kolhász Péter lelkészök, ki nevével, benlevő holmicskéje szabadítása végett már ekkor negyedszer szaladt be, az egyház anya-'s jegyzőkönyveit, 's maga irományit a' rémitő tűz torkából kiragadandó, többé ki nem jöhetvén, szinte egész óra folyta alatt az ablakokon beharapozó iszonyu lángok közt 's földig tett dögleletes füstben élet és halál közt vergődve egyedül, a' szerencsésjókra benlevő korszó ivóvíz által tarthaták fen életüket, mellyet majd ittak, majd orrukba szíva frisitették a' levegőt tüdejökben: végre, midőn a' szerencsétlen eseten siránkozó bárgyu sokaság nem is vélvő, segedelmért kiáltozni hallván, a' halállal küzdő benszorultakat a' helység mostani ügyes lelkes bírāja Hudácsó Demeter, férjfiás bátorsággal keresztültörvén a' hulló üszkők özönén, sze-

rencsésen kiszabadítá a' már alig alig pihegő lelkészt 's elalélt nejét, kinek a' lángok alatt mentiben történt lerogyása miatt, jobb lába térdig elégett, de a' seb debreczeni orvos dr. Baesó Báltint ur ügyeskedése mellett már gyógyuló félben van; magán a' predikátoron semmi baj nem esett, de a' dögleletes levegő mellét igen megrongálta. Ezen reménytelen eset által mind maga, a' különben is szegény gyülekezet, épületeit elvesztvén, mind lelkipásztora éltelbeli keresményitől majd egészen megfosztatván, tetemes kárt vallottak, 's keresztvén emberbaráti segedelemre lettek méltókká. E' rémitő boszszuállást, a' különben soha senkinek nem vétett sőt mindenekkel nyájasan bánt 's bánó lelkészek azon buzgalmaért kelle szenvedni, miszerint az itteni pór-nép fellelt erköléseit, Istent minden tartózkodás nélkül szidalmazó káromlatit, isteni tiszteletet az ünnepeken akadályoztató 's a' buzgó keresztvéneket szent munkájokban gyakran háborgató lármájokat, 's az ünnepek reggelétől késő estvéjökig tartó magok musikálatásukat tovább nem szívelhetvén, a' helybeli egyes. görög lelkész ural egyetértve közös aláírással tett folyamodásban a' járásbeli szolgabírónak följelentette. Ki is a' dolog nyomozása végett megjelenvén, 's több vérengzőt és káromkodót érdemök szerint megbüntetvén, parancsban kiadta, hogy a' nevezett visszaélések, és törvényrontások ez után örökösen szünjenek meg, mire nézve a' helység bírójának tette kötelességévé, hogy kik ez ellen vétendnek, vasra verelve kísértessenek törvényszéke elibe. A' leirt szerencsétlen gyújtogatás e' följelentés után nem sokára törtévvén, azt nem egyéb, mint ez üdvös rendszabást nem szívelhető gonoszak egyike tehette 's tette bizonyosan a' jót akaró lelkészen az illy embertelen boszszut. Ugyanekkor régi iskola-házunk is elégett. Ezután néhány nappal, azaz nyárhó 12re vi-radatkor szinte 12 órakor ismét tűz támadt helységünkben, melly egy nagy rendű eselédházat hamvasztott el, 's két szerencsétlen asszonyt szinte halálra sebesített, melly miatt közölök egyik idétlent is szült. E' gyakori tüzek miatt szüntelen rebegések közt van helységünk. E' kedvetlen ujságokhoz járul az is még, hogy f. nyárhó 11kén egy Kis Mihály nevű szegény embernek mintegy 10 éves lyánkjája, mint máskor, mostis ivóvízért menvén, csak magában maradt, társa korszóját megmerítve haza menvén, véletlenül a' kutba esett, 's mivel rögtön a' szükséges segedelem nem érkezett, a' halál martalékja lett, minden próbatét sikeretlen levén föléleszthetésére, világos ovadékul hogy a' szülők gyermekeik lépéseikre soha eléggé vigyázók nem lehetnek.

(Varga János pr. ur kézi A. B. Cje fogadtatása Baranyában) Meggyőződve még mint tanítványa Varga urnak a' betűk hangoztatásán való tanítás nagy sikeréről, mint nyilvános iskolatanító, azt használni is törekvém. Ám de hol a' nép közt felvilágosítható egy sem találkozik, illy módon tanítani, nem egyéb mint gúnyt 's méltatlan rágalmat önként keresni. Mert noha, nemcsak hamarabb megtanul ekként a' növendék olvasni, sőt értelme is szembetünőleg fejlik, önként hivatván gondolkodásra — midőn t. i. ezt ki tudja mondani fa, már illy magyarázatot köt utána — ha a' tanító komorságától nem ijed — mit a' tűzre tesznek, mig eff a' fa alatt, mit sem ért: mind azáltal, a' nép hozzá levén a' régihez szokva, nem látja, nem foghatja meg 's hinni sem akarja ennek czélszerűbbségét, azért ha az apa v. anya olvasni tud, csak azért is meg-tanítja egy két betűre p. o. Bő, Czé, Dő 's a' t. f. j. j. a' tanító iszonyu boszujára, hogy megmutassa, miként kellene tanítani. Hát ha még épen az e' végre ké-szült A. B. Cből tanít, már ugy csak legyen ám torka mivel nyelni, legyen füle mint az áspisnak (?). Néhány hete, egy aszszony, ki A. B. C-t tölem, 's így elemi olvasókönyvet vett, megnézegetvén azt otthon, visszajő 's kér: venném azt vissza. Én őt mint lehetett felvilágosítandó, így ajánlám könyvem: „hallja kend, ebből a' gyermek könnyebben megtanul 's én könnyebben megtaníthatom olvasni“ mire ezt felelé: „dejszen nem azért hozták ám ide kigyelmedet, hogy könnyebben tanítson, hanem a' nehezebb módon is meg kellám tudni tanítani a' gyermeket, osztán nincs is ebben böcsületes régi imádság, az öreg A sines benne, isten igazában minden csak egy öszsze viszsza.“ Ez egy aszszony nyilatkozata, de szának értelmét mondá-ki. Illy küzdéssel kell a' jót tenyészteni most, az ósdi modor hősei ollyanok, mint tormába esett féreg, nem látják által, hogy itt a' tanító küzd, izzad, mig a' gyermek játszva tanul, ott a' tanuló nyög, dadog, évekig, mig a' tanító öszszedugja kezeit 's pipáz. Ime nemcsak a' tanításmódra, hanem a' taníthatásra is alkalmazhatók a' kézikönyv-író ama' szavai: küzdéssel történnek ezek!! Oktató Pál.

(Változások a' csász. kir. hadseregnél.) Hadi tárnokokká és lovassági tábornokká az altábornokok közül: Martonicz Endre b., alkapitány a' magyar ns testőrségnél, e' hivatala megtartásával; Szász-Coburg-Gotha Ferdinánd hg; Csollich Márk b., parancsnokló tábornok Szerémben; Küniigl Hermán gr., a' tüzér-főszertárnál; és Trapp Verner b., a' közöns. katonai főlebbviteli törvény-érk elnöke, mind hivataljok megtartásával. Ezredesekből vezérőrnagyokká: Szezelem Antal, nádor 12 sz. huszárezr., mint zászlóaljvezér Kőszegen; de la Comte Ferencz, tüzéparancsnok a' mainzi szövetségi várban, hivatala megtartásával; Niesner József, szász király 3 sz. vasaszer., mint zászlóaljvezér Székes-Fehérvárott; Schaffgotsche Ferencz gr., Schwarzenberg hg 2 sz. dzsídászer., mint zászlóaljvezér Brünnben. —

(Ipar-'s tőzsérügy.) Bécsből írják, hogy a' Geymüllerház bukta naponkint nagyobb jelentésűvé válik, mert fájdalom! azon hitellel, mellyel ezen ház és feje birt, a' legfőbb mértékben éltek vissza, miért az utóbbi tanácsosabbnak is tartá innen titkon eltávozni. (?) — Az itteni tőzsérházban ismét több bizodalom és nyereszkedés kedv mutatkozik, mit a' papirosok emelkedése tanusít; csak a' bankrésztvények maradnak még hátra, minek okát főleg azon körülményben kell keresni, miszerint sokan attól félnek, hogy a' Geymüller és Steiner házak bukása által a' bank tetemes kárt vallott, minek következtében a' résztvények jö-vedelme csökkenésétől tartanak.

Spanyolország.

(Arguelles a' királyné gyámjaul választatott.) A' jul. 10iki cortesülésben hosszszas vitatás után 239 követ közül 180 a' királyné 's nővére gyám-

zett tapasztalataikkal egyetemben: bár ez ágra is kiterjesztené a' fenytő törvény-könyv' kidolgozására kiküldött országos választmány gondos figyelmét! — Melegünk alig szenvedhető 25—29 foknyi árnyékban; — a' gabonaár az igen silány termés dacára is csökkent; szőlőtermés, hol a' jég megkímélte is, kevés, — takarmány igen szűk. 's a' t. S. —

(Esztergomi rovasok) Levelezni újságírókkal ugyan szép hazafiai szolgálattal, hanem uraim! híven 's jólelkűleg irogassunk, különben szavunk kártékonyabb az éretlen gyümölcsnél. Lássuk például a' Hirnök 58dik számát, ebben egy esztergami toll olly visszasan irt, hogy szégyen! mert nem úgy van ám, hogy a' jul. 6ki közgyűlésben a' limitatió eltörlését jövő országgyűlésen követünk által sürgettetni határoztuk; mivel ámbár sok fölöslegnek láttá, még is régi szokás szerint megállapítottuk az időre az arató-részt, jövendőre pedig semmit sem határoztunk. Somogyi Alajos nem irásban, hanem élőszóval adta-be panaszát, mely nem nyújtott egyenesen alkalmat arra, hogy jó esküttink megintessenek, hanem hogy a' kevés számú és így igen elfoglalt esküttink szaporítása tiszteletbeli eszközöltessék ki, nem is állítása szerint a' helybeli, hanem inkább a' városunkba hozatni szokott idegen borok rozszzabbak többnyire; 's mit ir! Fáy András lelkes javaslatának mondja ezt: „hogy minden néven nevezendő kiváltságnak törvény általi megszüntetése, 's az adózónép köztanácskozásokbani képviseltetése iránt országgyűlési intézkedés végett jövő közgyűlésen indítvány tétessék.“ mikor 's hol tett illy indítványt Fáy? Ugye bár hallott valamit harangozni a' levelező ur? értse meg tehát: az előbbi indítványt B. tette teremünkben Fáy azon javaslatának nyomán, hogy tárgyalás alá terjesztendő minden új indítvány egy gyűléssel mindig előbb jelentessék be a' közönségnek, valamint ez az angol parlamentben szokás. Levelező ur! máskor tollát jobban rágja meg azon társával együtt, ki mulikor szinte a' Hirnökben Packh János gyilkosát hamisan már akasztótán mutatta be a' közönségnek. Álhíreket nem köszönünk meg, sőt ha megtudjuk, kitől keltek, mindig jó paprikásan utasítjuk azokat viszsza. 'S azon közlemények kiegészítésére, melyek a' pesti Hirlap f. h. 3kán napfényre jött 53dik számában Esztergom sz. k. város tanácsi tereméből Menyhárh István halála után történt más főjegyzőnek kineveztetése tárgyában fölhozattak, nem ártott volna még említeni: hogy a' kir. biztosi rendelet ellenében a' szóban levő végzést a' nemes város kapitánya indítványozá; továbbá, hogy nem egyedül a' főjegyzőnek kineveztetése mondatott-ki, hanem effölött ennek részire szállás-díj megrendelése mellett, még azon kedvezés is biztosított, hogy megtartván tanácsosi címét, tetszése szerint jövendőre bármikor ismét foglalhassa el mostani székét. Toldalékul pedig azt jegyzem rovasomhoz újságképen: hogy ns vgyénnek aug. 16kán jelentéses közgyűlése leend, 's ns városunk választó polgársága f. h. 16ki üléséből a' tisztujtást sürgette, mivel az utolsóának második éve vége felé jár. —

Mármaros-Szigetről jul. 19kén írják: hogy Mármaros vgyének július 16ik napján tartott kisebb gyűlésében Vay Ábrahám gr. főispán levele olvastatott fel, mely is mivel a' tisztujtószerk f. évi aug. 5re tüzetelt, nagy örömmel vétetett, ellenben a' szigetih járás fősz. birájának azon tudósítását, hogy szomszéd Szlatina helységben a' marhadög ütött ki, szomorúan értették; a' marhaszár-szabás miatt tétetett próbából kivilágulván: hogy a' hus árának leszállítása kívántató, az ezen megyében rég óta divatozó szokáshoz képest, mely szerint próbatét után a' kisgyűlés is emelheti vagy csökkentheti a' hus árát, most 10 v. krul 9re szállított. Itten rettentő hőség uralkodik, az őszi aratás, mely magvát is alig téríti meg, már vége felé vagy, a' tavaszi vetés sorsa is, melyet a' nagy szárazság megrongált, kevéssel leend jobb, a' szénatermés a' tavalyinak csak harmada; a' kukorica biztatta még eddig a' földmivest, meg a' burgonya, de ezeket szinte aszalni kezdvén a' hőség, csökken e' részben is a' remény; gyümölcs és makk elszáradván hullani kezd, mindenképen szomorú kinézés a' jövendőbe. —

X (Ismét új jele hazánkban a' közlekedés gyorsítására törekvésnek.) Kaufmann Mihály polgártársunk meggyőződve arról, miképen Pest és Szombathely közt gyorsabb közlekedhetést eszközölni, ha nem az egész országra, de legalább a' Pestről Szombathelyre és viszont Szombathelyről Pestre utazókra nézve nem épen hálátlan vállalat fogna lenni, eltökélte magában: havonként kétszer, u. m. minden hónap első és 3ik hetében kedden saját épen e' célra készített alkalmas kocsiján Szombathelyről Pestre indulni, csütörtökön este Pestre érkezvén, péntek és szombaton Pesten várakozni, 's vasárnap ismét Szombathelyre viszsza. Figyelmeztetjük tehát a' t. cz. utazókat Kaufmann Mihály e' hasznos vállalatára, 's utazókocsija állomáspontjaira, miszerint L. Pápán a' griff-Palotán a' korona-Székes-Fejérvárott a' csuka-Budán pedig a' hidvendégfogadóknál terhetek 's utasokat veend-fel Pesttől-Szombathelyig 5 ppftnyi díjt fizetendőket. — Czegléd, N. Abony, Szolnok, mintszinte N. Körös 's Kecske-kemétfelé is, Üllő 's Pilisnek irányozva, kívánatos lenne hetenkint legalább két izbéli közlekedés Budapesttel, mely a' postának e' tájakra tekervényes menete 's a' vontatók nehézsége miatt egyes jobb módú személyekre 's kereskedőkre nézve olcsósága által a' járást kelést kényelemmel párosítva könnyitén 's még is eléggé jutalmazó vállalkozás lehetne. Fejérvár, Esztergom, Gyöngyös felé úgy is létezik már illy gyors és olcsó közlekedésmód — 's így méltán ohajtható a' fenirt városokkal eszközözendő közlekedési vállalkozás minden szempontból 's csudálkozhatni, hogy mindeddig, Czegléd, N. Körös vagy Kecske-kemétfelé módosb lakosi vagy vendégfogadó-haszonbérőli közül nem ötlött valamely szemesbnek illy vállalkozás eszébe, mely kocsizás és konyha után is gyümölcsözne az erszénynek.

(Igazolás és czáf a' Jelenkor 56. számában megjelent szegzárdi tudósítás részére.) Az érintett tudósítás végén ezeket olvashatni: „A' szegzárdi alap. uradalomhoz tartozó Mőzs helységben tűz támadván csak hamar 40 és néhány házat és sok takarmányt pusztított el a' dühös elem, mi a' közellévő Tolna mvárosi fakereskedésben az épületfa árát felrugtatta. Szokás szerint a' kereskedőknek elvők nem indul felebaráti szeretetből, hanem nyerekedési vágyból, majd minden emberi szeretet mellőztével.“ Alulírott megnyugtató önérzettel mondhatván, hogy a' tol-

nai épületfa-kereskedés mind minőségére áruinak mind illendő árára nézve a' vidék méltánylását jó mértékben bírja, annál fájdalmasabban vevém ezen, kereskedés hitelét és szilárdságát kisebbitő, megjegyzést, mennél jobban érzem, hogy kereskedésnek a' hitelen — hitel-fentartásnak pedig a' szilárdságon kívül egyéb fentartója nincsen. Azért az érintett károsult Mőzs helység illető lakosától bizonyítványt kértem, melyben ők, névszerint Katzenberger János, Hegedűs András, Horn András, ifj. Pruszina István, Szegedi János, Kvandok Ádám, Hesz Márton, Klem György, Néha Sebestyén, öreg Vég János 's ennek fia József azt állítják, hogy a' mőzsi szerencsétlenség után a' tolnai épületfakereskedésből anyagokat (materialekat) nemcsak azon áron, mellyen azok égés előtt árultattak, hanem némelly részben még jutalmasabban is vásároltak; sőt némellyek még hitelben is kaptak. Ezen bizonyítványt eredetiben és hiteles másolatban mind ezen lapok szerkesztőségénél, mind alulírtnál bárki is megolvashatja. Mellyből nyilván kitetszik, hogy a' tolnai épületfakereskedés árucikkeit a' mőzsi szerencsétlenség után koránsem rugtatta fel. Szomorú is lenne, ha valamely kereskedés cikkeknek állapotját minden kis körülmény, nem szólok a' pesti árvíz, vagy bajai tűzveszélyről, változtatgatná. Ezzel tartoztam kereskedésünk hitelének és szilárdságának. Tolnán 1841. július 22kén. Horváth Ferencz m. k. a' tolnai talpkereskedés megbízottja.

Pécs jul. 18án: A' hőmérő mainapon déli 12 — és 1 óra közt, az árnyékban 32³/₄ szabad napon pedig 40 fokon állott; mi hegyes tájunkon szokatlan hőség; mert a' nálunk 1808 óta feljegyzett időjárás szerint árnyékban 29 fokot meghaladó hőség nem tapasztaltott. Mind e' mellett hinné e' valaki: hogy találkozik ember, ki nem elégvén a' nap illy forró sugárai által kikénszerített izzadást, még azt mesterséggel és pedig tánczezel is egész kiöntött ürge formájáig eregbiteni nem resteli! Városunk valóságos tánczkórság garázdálkodik, mert a' mellett, hogy minden vasárnap és ünnepen az alnépek 's jelesen a' cselédségnek hegyen völgyön lakodalma van, még a' tisztbék is minden kedden a' polgári, minden szerdán a' nemzeti, és minden csütörtökön a' Tarr kertjében élvezik az élet orsó lepergése kellemét! Gondolnám, mindennek meg van a' maga ideje, 's ennyit a' dologról; mi annak utóférdalmit illeti: ritka ház nálunk, melly nem görnyedez annak sulya alatt már is, mert hisz az illyes napok nálunk formális bálnapok, hol csakugyan más alakban mint piperéztben megjelenni nem akarnak; hogy ez pénzbe kerül 's egy kevéssé fáj is, számos sőt számtalan a' bizonyosság; mit mondjunk a' cselédségről? ezeknek már egyik szegődttési feltételük az, hogy minden tánczban részt vehessenek, vesznek pedig ám Isten igazában 's ruhájokat rongálván, éjszakákat is töltenek házon kívül. Kérde: mi ebből a' tanúság? felelet az: hogy az illyes napok után közönségesen a' cseléd munkára alkalmatlan; hogy továbbá a' szükségessé vált nagyobb költségeket nagyobb bérrel kénytelenek a' gazdák kielégíteni; ismét mondom: mindennek meg van a' maga ideje, mert nincs itt arról szó, hogy az egész héten által dolgozó cselédnek egy két óra ne engedtesék mulatságu, engedtesék igen is, de ne úgy ám, mint Pécsen! 'S mégis a' városi előjáróság, ha nem más, legalább az erkölcsiség elpuhulhatása (senatus haec videt) tekintetéből, miért nem tartatrendet? azt ő legjobban tudja. Általában városunk rendőrségéről azt is lehetne említeni: hogy a' szombat napi roppant héti vásárok alkalmikor, kevés, vagy épen semmi felvigyázat (történt ugyanis nem rég, hogy kocszi elragadtatás által emberek gázoltattak el, a' piacon) és még kérdeznem sem tetszett: ki lova, vagy ki gondatlansága által történhetett az? Említeni lehetne azt is: hogy a' fő és legnépeseb utczában közönségesen szombati napokon, az otlevő sóházhoz tóduló sóskocsik úgy betöltik az utczát hosszában és széltiben, hogy a' gyalog ember élete veszélyben forog. Többnyire mi lehet annak oka: hogy miután ezen sóháznak tágasb helyre leendő általtételét mind az azzal átellenben álló hadi pénztár és katonai nevelő-intézet, mind az azon utczában levő lyceum, mind a' ns vmegye, mind pedig a' város, melly egyszersmind arra alkalmas telket is ajánlt, szorgalmazták, és még sem történt meg? azt senki nem találhatja el; táncsak egy (mitől az örök gondviselés még is meg fog menteni) véletlen tűzveszély lenne hathatós demonstratio arra: milly czéltalan ezen épületnek város-középeni helyzete. Van Pécsnek egy igen kellemes sétateré is, de, hogysem estvéneként a' seregesen, és szeszés főekkel, rémitő lármá közt, azon keresztültóduló kapás vitézek az ember fejét csak véletlen is megtapintsák, tanácsosb más felé sétálni. Illyes oldalakról kis lethargiában sinylődni látszó városi rendőrségünket talán a' várva várt (már legfelsőbb helyen kegyesen kinevezett) kir. biztos élesztendi föl. — Mohács on jul. 20án Rosenfeld József sebész és hitvese sz. keresztvíz által a' rom. kath. sz. egyház keblébe lépven, a' keresztvizei és keresztelő tisztet megyés püspök m. n. kéri Scitovszky János ur maga személyében volt véghez vinni szives. Mohácsról D. Földvár, Simontornyára és tovább iskolai látogatásokra menendő. — t. J.

(Nyiregyháza nyárhó 17kén 1841dik évben. A' hegyaljai ag. vall. esperesség f. hó 13kán Nyiregyházán tartott közgyűlése érdekesb határozati) 1ször Felolvastattak superintendens Joseffi Pál két rendbeli latin nyelvű meghívó-levelei, mellyek közzül az első, coordinatióknk világos rendelete ellenére, a' világi főfelügyelő aláírása 's helybenhagyása nélkül iratott, 's küldetett szét a' kerületben. E' levélben jelentették a' főpásztor által, hogy érdekes megvitandó tárgyak nem lévén, ez idén kerületi ülés nem fog tartatni, hanem e' helyett egyetemes consistorium tartására a' kerületi pénztár tisztába hozatása, az oktatási rendszer' rendesb kidolgozása 's a' benyújtandó folyamodások' elintézésére *) Felkára hja meg, a' többiek kirekesztésével — az esperességi világi 's egyházi felügyelőket, a' nagyobb iskolák' tanítóival együtt. Ezen emlittem levél közelégueltlenséggel fogadtatott 's a' roszalást sem kerülte volna el, ha ez egy másik későbbben kelt levélben viszsza nem húzatik 's Rozsnyóra kerületi ülési határnap nyárutó közepére nem tüzetik; mindazáltal jövendőbeli illy visszaélések elmellőzése tekintetéből határozatott, 's a' kerületi ülésre küldendő követeknek meghagyatott: hogy azon elvet, melly szerint

*) Hát ezek nem érdekes tárgyak? Érdektelen hasonlóul superintendens ur előtt az iskolai 's vallási unió, a' vegyes hazasságok? a' dobsinai egyezés' megszüntetése 's más egyebek? A' Közlő.

kizáró hatalmat tulajdonit magának a' főpásztor, a' kerületi ülések' meg, vagy meg nem tartására, el nem ismerve, jegyzőkönyvbe iktatandó olvasással tagadják. 2) Zay Károly grófnak nemzeti nyelvünk melletti buzgókodásáért köszönőirat küldetett 's a' nyiregyházi egyház által kiküldött tisztelkedő választmány kéretett meg e' levél általvitelére. 3) Meghagyatott, hogy az esperes, kihez czimeztetik minden hivatalos levél, a' nem magyarul írott hivatalos leveleket töretlenül küldje írójához vissza. 4) Szóba hozatván a' superintendensi hivatal holtig-tartósága, 's ennek rossz következménye, meghagyatott a' kerületi követeknek azon igyekezni, hogy ezentul a' superintendensi hivatal ideig tartó legyen. Ezenkívül még köv. indítványok tétele hagyatott meg kerületgyűlésre küldött követeinknek: t. i. 5) Mind a' vallási, mind pedig az iskolák unioja, különösen a' pesti középponti tanodáé 's a' Nyiregyházán felállítandó népnevelőket képező-intézet' mentülelőbbi létrehozása. 6) A' küldöttek igyekezzenek meghatározatni, hogy minél több tudomány tanítassék nevelőintézetekben magyarul — különösen fordítsák figyelmüket a' panszláv irányu löesei-lyceumra, a' magyarodni nem akaró iskolákat fosztassák meg a' kerület által nyert beneficiumaktól 's a' magyarul tökéletesen nem beszélő tanulókat semmiféle stipendiumban részesülni ne engedjék. 7) A' vegyes házasságok dolgában országgyűlés tartása sürgetését igyekezzenek eszközölni. 8) Tapasztaltatván gyakori visszaélések az iskolai tanács által hozott ítéletekben, ezek föl-jebbvitelle indítványoztatni határozatott. Végül biztos kulfók után állithatom, hogy löesei professor Hlavacek urnak a' Társalkodó 54dik számában tett nyilatkozata annyiban módosítandó: hogy a' Zay gróf ellen irt gúnyiratban, annak árulása 's terjesztése által közvetve vön részt. —k. —r.

(Szolnokbul Agnelly gyógyszerész esontgyűjteménye ügyében.) Napirendü tárgy korunkban az érdem méltatlan megtámadása, mint egyedek dicsérendő hajlama felett ócsárlólag szólni vagy gúnykacajt ütni 's azt, mint szatócsárut az avatlan közönség birói széke előtt az álkodó részére elítéltetni. Illy esiny történet legközelebről Agnelly Ferencz szolnoki gyógyszerész ural, ki mint szaktudós hivatását kellőleg fogván fel, az ösvilág állatcsont ereklyéi gyűjtését régóta szenvedélyesen gyakorolja. E' jeles törekvés észrevétlenül sokáig nem maradt. Dr. Romy ur a' Pester Tageblatt 134dik számában érdemméltánylólag tudatni a' közönséggel azt korszerűnek vélte, melly alkalommal figyelmezteté egyszerűs mind az illy buvárlatkedvelőket, hogy Szolnokon netalán átutazásukban, az érdeklött jeles példányu esontgyűjteményt, miből a' gyűjtő irtol ingyen a' legszebb példányok kaphatandók, ne mulasztják el szemügyre venni. Kedve duzzant azonban bizonyos álarozos Mezey urnak, a' Pester Tageblatt 152dik számában az érintett esontgyűjteményt megtámadni, létezését elfogultan tagadni, mi több pórias elménezkedésével Agnelly ur érdemét kétségesíteni 's közlött czikkeért dr. Romy ural együtt sötét tudatlanságában gúnyolólág sujtani. Méltányos barátja levén ez ügynek, szoros kötelességet vélek teljesíteni, ha kimondom, hogy az érintett ellennyilatkozat nem egyéb rableiket bélyegző epés rágalomnál, hülye szájaskodásnál 's fondor irigységénél. Önmeggyőződést gyakorolhatván Agnelly ur esontgyűjteménye jelenleg is olly karban áll, hogy az a' legszigorubb ócsárlót is meglepve elégti ki, naponkintli gyarapulása pedig a' legszebb reményre jogosít. Sőt tovább taglalván a' dolgot, ohajtatandó: vajha honunk gyógyszerészei általán szaktudományuk kiképezésire annyi erőt és szorgalmat fordítanak, mint Ő, kinek állati 's ásványi gyűjteménye 's különösen könyvtára a' legmerészebb követelést is bámulatra képes ragadni. Mi Agnelly ur nemes törekvésének erőt 's egészséget ohajtván, kerjük, lankadást nem ismerő pályáján honunk e' sivatag parlagát termékenyíteni továbbra is ne szünjék meg. Az illy rágalomkoholó törpe, kit ezennel a' közönség méltányos megvetésének adunk át — bokros érdemein esorbát ejteni nem képes, sőt minden gunyszó egyegy virágcsa koszorújában. A' természetbúvár minden lépten nyomon akadállyal küzd, de pályáján bárgyu légydongás megháborítani nem képes. Tiszaparti.

Löcse 1841ki nyárhó 5. Mult hó 26kán számos hallgató jelenlétben tartott helybeli ág. hitvallásu nagyobb lánynevelőink iskolai vizsgálata, melly alkalommal minden szülén látható vala az öröm, mit gyermekének a' tanulmány külön szakáiban 's édes honi nyelvünkben tett előhaladása okozott. Mivel pedig a' magyar nyelvben legkitünőbb német lány számára rendelt Rudics-féle alapítvány 2 aranybul álló kamatját behajtani mind ezideig lehetlen vala; Engel Sándor megyei főjegyző és Andaházy Imre városi főbiró két két aranyat adtak az említett célra. Nemkülönbén Probstner Andor egyházi felügyelő egy ezüst eszköztartót 's arany gyűrűt, Görgey Pál biró szinte egy arany gyűrűt fordított szorgalomserkentésül; mik a' legiparkodóbbak közt sors-huzás után kiosztatának. Különös dicséretet érdemel végre a' helybeli ágost. lyceumban tanuló ifjak honi és német nyelven lelkesen szavalt beszéde, mint szinte az éneklőkár elnöke által a' tanítványokkal tartott zene- és énekvizsgálat. S.-r.

(G y á s z h i r A c s á d r ó l S z a b o l c s m e g y é b ő l.) Keseredett szívvel fognak hosszúság idők emlékezni Acsád helység lakosi, 's nevezetesen a' helvét vallásuak azon borzasztó eseményre, melly szerint f. nyárhó 15ő napja éjszakáján 11 és 1/2 órakor, gyújtás következtében papjok udvarán e' héten már másod ízben tűz támadván, az ellenséges elem paplakjokat, az istállóval 's kisebb és nagyobb ólakkal együtt 1 1/2 óra alatt elhamvasztá. Kolhász Péter lelkészök, ki nevével, benlevő holmicskéje szabadítása végett már ekkor negyedszer szaladt be, az egyház anya-'s jegyzőkönyveit, 's maga irományit a' rémitő tűz torkából kiragadandó, többé ki nem jöhetvén, szinte egész óra folyta alatt az ablakokon beharapozó iszonyu lángok közt 's földig telt dögleletes füstben élet és halál közt vergődve egyedül, a' szerencsésjókra benlevő korszó ivóviz által tarhatták fen életüket, mellyet majd ittak, majd orrukba sziva frisitették a' levegőt tüdejökben: végre, midőn a' szerencsétlen eseten siránkozó bárgyu sokaság nem is vélne, segedelmért kiáltozni hallván, a' halállal küzdő benszorultakat a' helység mostani ügyes lelkes birája Hudácsó Demeter, férjfiás bátorsággal keresztültörvén a' hulló üszkők özönén, sze-

renesen kiszabadítá a' már alig alig pihegő lelkész 's elalélt nejét, kinek a' lángok alatt mentiben történt lerogyása miatt, jobb lába térdig elégett, de a' seb debreczeni orvos dr. Baesó Bálint ur ügyeskedése mellett már gyógyuló félben van; magán a' predikátoron semmi baj nem esett, de a' dögleletes levegő mellett igen megrongálta. Ezen reménytelen eset által mind maga, a' különben is szegény gyülekezet, épületeit elvesztvén, mind lelkipásztora életbeli keresményitől majd egészen megfosztatván, tetemes kárt vallottak, 's keresztyén emberbaráti segedelemre lettek méltókká. E' rémitő boszszuállást, a' különben soha senkinek nem vétett sőt mindenkkel nyájasan bánt 's bánó lelkésznek azon buzgalmaért kelle szenvedni, miszerint az itteni pór-nép festett erkölcesit, Istent minden tartózkodás nélkül szidalmazó káromlatit, isteni tiszteletet az ünnepeken akadályoztató 's a' buzgó keresztyéneket szent munkájokban gyakran háborgató lármájokat, 's az ünnepek reggelétől késő estvéjéig tartó magok musikáltatásukat tovább nem szívelhetvén, a' helybeli egyes. görög lelkész ural egyetértve közös aláírással tett folyamodásban a' járásbeli szolgabirónak följelentette. Ki is a' dolog nyomozása végett megjelenvén, 's több vérengzőt és káromkodót érdemök szerint megbüntetvén, parancsban kiadta, hogy a' nevezett visszaélések, és törvényrontások ez után örökösen szünjenek meg, mire nézve a' helység birájának tette kötelességévé, hogy kik ez ellen vétendnek, vasra veretve kísértessenek törvényszéke elibe. A' leirt szerencsétlen gyujtogatás e' följelentés után nem sokára törtévnén, azt nem egyéb, mint ez üdvös rendszabást nem szívelhető gonoszak egyike tehette 's tette bizonyosan a' jót akaró lelkészen az illy embertelen boszszut. Ugyanekkor régi iskola-házunk is elégett. Ezután néhány nappal, azaz nyárhó 12re viradatkor szinte 12 órakor ismét tűz támadt helységünkben, melly egy nagy rendü cselédházat hamvasztott el, 's két szerencsétlen asszonyt szinte halálra sebesített, melly miatt közüllök egyik idétlent is szült. E' gyakori tüzek miatt szüntelen rebegések közt van helységünk. E' kedvetlen ujságokhoz járul az is még, hogy f. nyárhó 14kén egy Kis Mihály nevü szegény embernek mintegy 10 éves lánykaja, mint máskor, mostis ivóvizért menvén, csak magában maradt, társa korszóját megmerítve haza menvén, véletlenül a' kutba esett, 's mivel rögtön a' szükséges segedelem nem érkezett, a' halál martalékja lett, minden próbatét sikeretlen levén föléleszthetősére, világos ovadéku hogy a' szülék gyermekeik lépéseikre soha eléggé vigyázók nem lehetnek.

(Varga János pr. ur kézi A. B. Cje fogadtatása Baranyában) Meggyőződve még mint tanítványa Varga urnak a' betűk hangoztatásán való tanítás nagy sikeréről, mint nyilvános iskolatanító, azt használni is törekvém. Ám de hol a' nép közt felvilágosítható egy sem találkozik, illy módon tanítani, nem egyéb mint gúnyt 's méltatlan rágalmat önként keresni. Mert noha, nemesak hamarább megtanul ekként a' növendék olvasni, sőt értelme is szembetünőleg fejlik, önként hivatván gondolkozásra — midőn t. i. ezt ki tudja mondani fa, már illy magyarázatot köt utána — ha a' tanító komorságától nem ijed — mit a' tüzre tesznek, mig eff a fa alatt, mit sem ért: mind azáltal, a' nép hozzá levén a' régihez szokva, nem látja, nem foghatja meg 's hinni sem akarja ennek czélszerűségét, azért ha az apa v. anya olvasni tud, csak azért is megtanítja egy két betűre p. o. Bő, Czé, Dé 's a' t. f. j. a' tanító iszonyu boszujára, hogy megmutassa, miként kellene tanítani. Hát ha még épen az e' végre készült A. B. Cből tanít, már ugy csak legyen ám torka mivel nyelni, legyen füle mint az áspisnak (?). Néhány hete, egy asszony, ki A. B. C-t tölem, 's így elemi olvasókönyvet vett, megnézegetvén azt otthon, visszajő 's kér: venném azt vissza. Én őt mint lehetett felvilágosítandó, így ajánlám könyvem: „hallja kend, ebből a' gyermek könnyebben megtanul 's én könnyebben megtaníthatom olvasni“ mire ezt felelé: „dejszen nem azért hozták ám ide kigyelmedet, hogy könnyebben tanítson, hanem a' nehezebb módon is meg kellám tudni tanítani a' gyermeket, osztán nincs is ebben böcsületes régi imádság, az öreg A sincs benne, isten igazában minden csak egy öszsze vissza.“ Ez egy asszony nyilatkozata, de szának értelmét mondá-ki. Illy küzdéssel kell a' jót tenyészteni most, az ósdi modor hősei olyanok, mint tormába esett féreg, nem látják által, hogy itt a' tanító küzd, izzad, mig a' gyermek játszva tanul, ott a' tanuló nyög, dadog, évekig, mig a' tanító öszszedugja kezeit 's pipáz. Ime nemesak a' tanításmódra, hanem a' taníthatásra is alkalmazhatók a' kézikönyv-író ama' szavai: küzdéssel történnek ezek!! Oktató Pál.

(Változások a' csász. kir. hadseregénél.) Hadi tárnokokká és lovassági tábornokká az altábornokok közül: Martonicz Endre b., alkapitány a' magyar ns testőrségénél, e' hivatala megtartásával; Szász-Coburg-Gotha Ferdinánd hg; Csollich Márk b., parancsnokló tábornok Szerémben; Küngl Hermán gr., a' tüzér-főszertárnál; és Trapp Verner b., a' közöns. katonai főlebbviteli törvényszék elnöke, mind hivataljok megtartásával. Ezredesekből vezérőrnagyokká: Szerelm Antal, nádor 12 sz. huszárezr., mint zászlóaljvezér Köszegen; de la Comte Ferencz, tüzérparancsnok a' mainzi szövetségi várban, hivatala megtartásával; Niesner József, szász király 3 sz. vasaszer., mint zászlóaljvezér Székes-Fehérvárott; Schaffgotsche Ferencz gr., Schwarzenberg hg 2 sz. dzsídászer., mint zászlóaljvezér Brünnben. —

(Ipar-'s tözsérügy.) Bécsből írják, hogy a' Geymüllerház bukta naponkint nagyobb jelentésüvé válik, mert fájdalom! azon hitellel, mellyel ezen ház és feje birt, a' legfőbb mértékben éltek vissza, miért az utóbbi tanácsosabbnak is tartá innen titkon eltávozni. (?) — Az itteni tözsérházban ismét több bizodalom és nyereszkedési kedv mutatkozik, mit a' papirosok emelkedése tanusít; csak a' bankrészvénnyek maradnak még hátra, minek okát főleg azon körülményben kell keresni, miszerint sokan attól félnek, hogy a' Geymüller és Steiner házak bukása által a' bank tetemes kárt vallott, minek következtiben a' részvények jó-vedelme csökkenésétől tartanak.

Spanyolország.

(Arguelles a' királyné gyámjaul választatott.) A' jul. 10iki cortesülésben hosszúság vitatás után 239 követ közül 180 a' királyné 's nővére gyám-

Jaul Arguellest választá meg. E' választás az ország nagy részében nem igen kedves benyomást tön, mert a' néptöbbség Krisztina királynétól nem kívánta elragadni a' gyermekei fölötti gyámságot. A' pénz-szükség folyvást olly nagy, hogy fél év alatt csak egy hónapi díjt kaptak a' tisztviselők. Espartero napról napra nagyobb jellemhiányt tanusít, 's most egészen mellőzi a' mérsék-pártiakat, kiknek kormányzóságát köszönheti, 's mindinkább 's határozottabban látszik a' föllengődniekhez hajlani. —

Anglia

(A' parisi kormány csakugyan a' juliusi szövetséghez csatlakozott. Választási eredmények.) London, július 14ikén: „Tegnap reggel valahára csakugyan aláíratott már azon szerződés, mellyel fogva Franciaország kilép elszigeteltségéből, 's a' nagy hatalmakkal ismét egyesül. — Tegnap este a' toryk választási többsége már 80ra emelkedett, 's e' szerint igen is valószínű, hogy az új parlamentben 50—60 szónyi többséggel fognak birni. Waterfordban és Dublinban véres kicsapongások történtek; az előbbi helyen egy csapat gyermek e' kiáltást harsogtató: „Le a' torykkal!“ 's egy Morgan nevű tory pisztollyal közükbe lőtt, melly lövését csakhamar még kétszer ismétlé! Az ártatlan gyermekek közül 11 sebesült meg; egymár meghalt, 's 3nak minden pillanatban halálát várják. Morgan fogva van. — Newhall városkában ellenben következő mulatságos esemény történt: Waterpark lord párthiveket gyűjtőn egy számárgonczás emberrel találkozott; az ember kék (tory), a' számár pedig sárga (whig) szalagot viselt nyakán. Kérdezte: miért viselnek ellenkező vélemény-tanusító szalagot ő és számára? ezt válaszolá: „Eh, mit, én nem szeretem a' kényszerítést, mindketten tetszésünk szerint cselekszünk, én a' tory, számaram pedig a' whig pártnak barátja.“ —

(Tory tervek és kilátások.) Julius 14ikén a' választási többség a' toryk részén 82re szaporodott, a' mi legmerészebb reményiket is túlhaladja, 's ezen többség nem igen fog csökkenni, miután most már csak 36 választás van még hátra. Mi a' toryk terveit és kilátásait illeti, azok leginkább ezekben összpontosulnak. Buckingham hg tengerészeti első lord kíván lenni, Goulburn az alsóházi elnökséget reményli; Israeli másodelnökséget ohajt a' kereskedési osztályban és Bothwick a' tory követek szavazásra csodításit és együtttartását vállaló magára. Follett pécsetőr leend, Lyndhurst Parisba menend követül, Granville helyére. Hiszik azonban, hogy Shaw-Lefevre az elnökséken ellenzés nélkül meg fog maradni, mivel általános tiszteletét bírja az egész háznak, 's e' körülmény néhány napra meghosszabbítja életét a' whig ministerségnek, melly majd csak a' választásnapon vitatásakor fog megbukni. Peel hihetőleg csak 6—8 hónapi hitelt kívánand az alsóháztól, 's aztán jövő évi február 15ikeig el fogja halasztani a' parlamentet. —

(Újabb adat a' választási sikerről. Whig biztatás.) Julius 15ikén este 274 whig és 357 tory választás volt tudva, a' tory többség tehát 83, 's még csak 28 választás nincs tudva, mellyel fogvást a' tory többség 80nál alábbra nehezen fog már szállani, ámbár O'Connell még a' lehetlenséget is megkíséرتi a' szabadelműség ügyében, 's jelenleg Carlowban küzd, hol Dániel fiát akarja megválasztatni. A' Globe e' szomorú helyzet daczára sem csügged el, 's így vigasztalja a' whikeket: „Vegyük helyzetünket bátran szemügyre, 's tapasztalni fogjuk, hogy abban semmi elcsüggesztő nem létezik, hanem inkább minden kívánatos körülmény rejlik, mi a' szabadelmű kormány minielelőbbi megújulását bizonyosítja. A' tory többség 40en alul álland; a' választási vizsgálatoknál e' többségből legalább 20 ismét a' whigek hatalmába jut. E' szerint a' toryk uralkodása csak igen kurta leend, ha a' szabadelműek hívek maradnak a' kormányhoz, melly csak azért lépend le, hogy igen rövid idő múlva újult erővel ismét hatalomra jusson. Az ország elnyomott kereskedési és iparüzési érdekei, 's azon ezek, kik ez elnyomás által szenvednek, föl fognak kelni 's tanusítandják, miszerint a' nép segélye és gyámolítása fölött egy kormány sem rendelkezhetik, melly köztudomás szerint azon elven alapszik, hogy a' nemzet kisebb része a' nagyobb rész rovására pártoltassék, 's a' nép iparüző része éhségnek vettessék martalékul, hogy néhány kegyelt ember gazdagulhasson.“ — Wellington hg meghívást kapott a' királynétól Bedford hg jószágán találkozásra. — Fox híres kormányférfi özvegye jul. 12ikén ünneplé 95ik születésnapját, 's még most is vidor egészségu. — Canadai hírek szerint az alsó tartományban némi ingerültség uralkodik a' két tartomány törvényhozási öszszecsatlottatása miatt. —

(A' whigek lemondásra készülnek.) A' választások már végökhez közelitnek, 's a' toryk többsége folyvást annyira növekszik, hogy a' tory ministerséget már mindenki bizonyosnak tartja; de bezeg méregdrágán fizetik is ám e' mulékony dicsőséget, mert a' nagyhirű Carlton-club majd utolsó filléret is kiadja a' választók megvesztegetésére, reménylőn, hogy a' toryk legalább 80 szózatnyi többséget nyerendnek, holott jó lesz, ha öszszesen huszatküzdhetnek ki. Azonban annyi mégis bizonyos, miszerint 14 nap múlva a' whigek le fognak lépni, 's Melbourne helyet adand Peelnek, ki már el is készíté ministeri jegyzékét. Wellington nem akar tárczát vállalni, mert jövedelemre nincs szüksége, 's egészsége lehető legnagyobb kimélést parancsol; dicskoszoruít pedig ezzel nem szaporitaná. Stanley gyarmatministerré leend, 's Goulburn a' belministerséget fogja képviselni. Lyndhurst kancellár szeretne lenni, mert a' pénzt 68 éves daczára is kimondhatlanul szereti. Az udvari hölgyek is bucsuzásra készülnek már, mert a' whigek uralkodásával az ő hatáskörük is megszűnik. — Dublinban sem kétes a' választási siker, pedig a' szalagférfiak (ribbon-men) néhányszor öszszeverekedtek az ellenpártiakkal. —

Franciaország

(Zavargás Toulouseban.) Julius 14ikén délután 4 órakor Toulouseban komoly csöndzavar történt; sűrű csapatok gyülekeztek öszsze az utcán és torlaszokat emeltek. A' nemzetörség csakhamar szerte robbantá ugyan a' lázongókat; de másnap még nagyobb hévvel újult meg a' zavargás, 's a' rendbontók még a' telegrafi erőműveket is öszszerombolták. A' hatósági elnök vég-

ső rendszabályhoz nyult, 's a' várost elhagyá, hatósági tanácsra bizván délutáni 2 órakor a' közügyek vezérlétét. Jul. 16ikaig azonban semmi újabb zavargás nem történt, 's a' kormány Mahul elnököt hivatalától elmozdítá, mivel legvégső veszély bekövetkezte előtt nem lett volna szabad helyét elhagynia.

(Az új juliusi szerződés. Elegy.) A' keleti ügyre nézve jul. 13ikán aláírt új szerződés lényeges tartalma imez: 1) a' szultán azon szilárd eltökélését nyilvánítja, miszerint jövendőre szigoruan meg fogja bírnod azon alaptörvényét tartani, mellyel fogvást a' dardanellák 's Boszpor szorosiba egy idegen hadihajó sem vitorlázhat, mig t. i. a' porta békeallapotban van; ő fels. az ausztriai császár, a' francziák királya, Anglia királynéja, porosz király és moszka czár ellenben igérik, hogy e' kimondott elvhez fogják magokat alkalmazni. 2) Magától értetik, miszerint a' szultán ezentul is átvitorlázhatási fermánt adhat azon kisebb hadihajóknak, mellyek követségek szolgálatában használtanak. 3) A' szultán e' szerződést mind azon hatalmakkal közlendi, mellyekkel barátsági viszonyban áll, 's a' szerződéshez csatlakozásra fogja azokat fölszólítani. 4) E' szerződés Londonban erősített meg, a' kiesérelések azonban két hónap alatt, vagy, ha lehetséges, még hamarabb történnek meg. — A' toulousei zavargásnál 150 ember sebesült meg, 's az elfogottak száma eddig már százat halad meg. — Hugon alhajóvezér csapata július 14ikén Toulouba érkezett. — Garnier-Pagés emlékre már 1863 frankot irtak alá. — D. Francisco infans és hitvese a' la-testei fürdőbe utaztak. —

(Lyonban is keresztyénség-pártoló választmány létesült. Elegy.) A' görög szabadság, 's általányosan a' keleti keresztyénség pártolására állandó választmány alakult Lyonban, minden politikai pártkülönbőség nélkül, 's már öszszeköttetésbe is lépett a' schweizi és délfranciaországi rokonzélu választmányokkal. — A' Charivari jul. 14ikén díszes aranynyomatban jelent meg, a' Bastille lerontatása 52ik évnapja ünnepélyesítésére. A' rajzok 's magarázatok jobbadán gunyosak, 's a' most épületben levő erősítvényekre czélzók. Thiers keselyű-fejjel van festve, mint föltalálója ez új bastillenek. — A' grenellei artézi kutat rézesövekkel bélelik, 's reménylik, hogy így rövid idő múlva egészen tisztán fog belőle a' víz özőnlenni. — Constantine vidékin egy arab főnök vétkes öszszeköttetésbe bocsátkozván Abdelkaderrel, Negrier tábornok még jókor mindent fölfödöze, és a' főnököt tanácskozásra hívá öszsze, kik a' meg nem nevezett bűnöst egyhangulag halálra ítélik; maga a' bűnös is halált mondott saját fejére, mivel nem is gyanítá, hogy ármánya napfényre jutott.

Németország

(Ellenzés. Kerékbetörés) Dorow emlékiratiban és leveleiben Gans köv. nyilatkozik az ellenzésről: „Ma az ellenzés alatt, kivált Németországban, rendesen azon ellenséges törekvést értik, miszerint a' kormánynak ellenszögölnek, abban a' mit ez akarna, akadályozzák, 's más valamit, mindegy akármit hoznak fel. Sok szolgai lelkű csüresavaró annyira megyen, hogy nála ellenzés és fölségsértés, ellenző és fölségsértő majd egy jelentésű. De mi lenne belőle, ha megmutatnók, hogy az ellenzés oka többnyire nem azokban van a' kik ellenzenek, hanem azokban, a' kiknek ellenzenek, 's hogy ezen indítóok szükségos, mert minden művelt ember 's minden derék és a' patriarzhaiságon fölülemelkedett család keblében megvan az ellenmondási jog. Azon ember, ki csak virágéletet él, nem egész ember. Az ellenzést még a' családban sem kell elnyomni, melly t. i. szereteten 's kölcsönös érzelmen alapszik, mivel az több személyből áll, kiknek egymással ellenkező és különböző akaratjok van. Azon család, mellyben férj és nő, fiu és lány között semmi különböző vélemény 's nézet nem uralkodnék, szükkeblű és unalmas lenne. Művelt ország, hol a' legteljesb öntudatnak kell uralkodni, ellenzés nélkül nem állhat fen. Haladása és maradása elleni szegülés nem egyéb, mint negatív (nemleges) ellenmondás, melly mindig tetben és gondolatban mutatkozik 's mellynek legyőzése és elhárítása után jó napfényre az igazság. Ha a' nyílt ellenzés valamely művelt országban becsületes uton megakasztatik vagy elnyomatik, azért még az ország nem enyészik el, hanem az mint genyedő kelevény, mint eselszövényi hely, áll fen. Azon ellenzés eselszövény, melly titokban orozkodik, melly magányérdekeket tesz a' közérdekek helyére, 's a' vitatkozási tisztalevegő és vitatkozó nézete helyett a' fondor eselszövények ármányit használja. Hol az igazi, nemes és valódi ellenzésnek hangszere van, ott az ármánykodás szégyent vall, mert ez fut a' világ elől; de hol az ellenzés így nem adhatja ki magát, ott először is a' jeleseken rágódik az ármány, aztán önmagát támadja meg, 's így fejtelenség, és felbomlás leend végső műve.“ — Hatten püspök gyilkosát Kühnapfel Rudolf szabólegényt jul. 7kén töménytelen nép (10 ezer) előtt reggeli hetedfélőrákor törték kerékben. Ez esemény eléggé mutatja, hogy az annyira mivelő Poroszországban sincsen a' büntető rendszer jól kifejtve. Ha egy ember barbár 's emberiségtelen, ugyan miért teszi magát egy hatóság azzá? ha egy bűnös árthatlan állapotba tételével nem elégszik meg a' hatóság, hanem halállal bünteti, minek a' halálos büntetést sulyosítani? A' sulyosított halálos büntetés kinjait érzi e' bűnös a' kiszendvedés után? Ha igen, töltse, ha ugy tetszik, kegyetlen kedvét a' hatóság; de ha nem, mi czélt ér akkor vele? ohajtandó, hogy a' halálos büntetést ha el nem törlik is, legalább annak sulyosítása (mit már k. kormányunk jó ideje megszüntetett) ne maradjon továbbis fen az emberiség gyalázatára. — A' porosz királyok ez előtt így irták alá a' halálos büntetést: Az ítéletet megerősítjük, és parancsoljuk végrehajtását; a' mostani kir. így írja megerősítjük ez ítéletet, és sz. folyást engedünk a' törvénynek.

Schwyz

Zürich, július 16. A' tessini kormány irata tegnap terjesztett az ülés elibe, mellyben az a' szövetség segedelmét igényli, hogy a' lombardi 's illetőleg a' szardíniai kormánytul 1) Ciapella pap rögtöni elfogatását kívánja, ki Majlandbul szardíniai földön ment keresztül Tessinbe. 2) Az ottaniak nyomozás és büntetés alá vétetését, kik a' lázadásban részt vettek. 3) A' tessini menekvők eltávolíttatását a' határtól. A' tessini kormány e' kívánata választmány elibe utasíttatott. —